

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

ЗБІРНИК
господарських ситуацій, виробничих
задач та імітаційних вправ з
дисципліни “Економічний аналіз”
для студентів спеціальностей за
напрямами 0501, 0502

Затверджено
на засіданні Вченої ради академії
Протокол №1 від 27.01.05

Дніпропетровськ НМетАУ 2005

УДК 65.053

Збірник господарських ситуацій, виробничих задач та імітаційних вправ з дисципліни “Економічний аналіз” для студентів спеціальностей за напрямками 0501, 0502/Укл.: Н.Г. Шпанковська, Ю.О. Распопова, Н.П. Потрус та ін. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2005. – 48 с.

Наведені опис типових господарських ситуацій, які найчастіше зустрічаються на практиці; загальні методичні рекомендації з їх розбору та аналізу. Вправи та конкретні ситуації орієнтовані на індивідуальну самостійну роботу, а ситуаційні задачі та ділова гра – на придбання умінь колективної взаємодії в аналітичній роботі.

Призначений для студентів спеціальностей за напрямками: 0501 – економіка і підприємництво, 0502 – менеджмент.

Укладачі: Шпанковська Н.Г., канд. екон. наук, доц.

Распопова Ю.О., ас.

Потрус Н.П., ст. викл.

Зелінський А.Ф., ас.

Мушнікова С.А., ст. викл.

Відповідальна за випуск Г.О. Король, канд. екон. наук, доц.

Рецензент Н.В. Грядунова, канд. техн. наук, доц. (НМетАУ)

Редактор О.І. Лук'янець

Підписано до друку 08.12.04. Формат 60x84_{1/16}. Папір друк. Друк плоский.

Облік.-вид. арк. 2.82. Умов. друк. арк. 2.79. Тираж 100 пр. Замовлення №5.

Національна металургійна академія України
49600, Дніпропетровськ, пр. Гагаріна, 4
Редакційно-видавничий відділ НМетАУ

ВСТУП

Підвищення самостійності вітчизняних суб'єктів господарювання в період трансформації їх до ринкових умов підіймає роль та значення економічного аналізу в оцінці результатів діяльності та в технології управлінських рішень.

Результати операційно-фінансової діяльності підприємства цікавлять усіх учасників ринку: інвесторів, акціонерів, кредиторів, податківців, постачальників, споживачів, трудовий колектив та ін. Кожний з них використовує, виходячи зі своїх інтересів, систему показників, які є основою аналітичної оцінки. Майбутні фахівці-економісти та менеджери повинні знати увесь їх арсенал, методика розрахунку, вміти обґрунтовувати їх вибір, розраховувати показники, яких не вистачає, визначати й застосовувати систему засобів аналітичного дослідження, оскільки аналітична функція виконується керівниками та фахівцями будь-якої конкретної спеціальності на усіх рівнях управління господарством.

Опанування методами економічного аналізу дозволяє:

- об'єктивно оцінити фінансові результати та фінансовий стан суб'єкта господарювання та умови виробництва;

- визначити вплив зовнішніх і внутрішніх чинників, що їх обумовили (результати операційної діяльності, рівень забезпечення ресурсами, ефективність їх використання);

- забезпечити аналітичну підтримку управлінських рішень.

На відміну від попередніх видань даний збірник цілеспрямований для підсилення індивідуальної самостійної роботи з використанням методів активного навчання: імітаційних вправ, конкретних ситуацій, придбання навичок колективної взаємодії під час вирішення виробничих ситуаційних завдань та участі у ділових іграх.

1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИРІШЕННЯ ІМІТАЦІЙНИХ ВПРАВ (ЗАДАЧ) З ДИСЦИПЛІНИ „ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ”

Особливості імітаційних вправ (аналітичних задач) як одного з ефективних методів активного навчання викладені в роботах [11 - 14] і взяті за основу розробки завдань для практичних та лабораторних занять і самостійної роботи з дисципліни "Економічний аналіз". Під час підготовки й проведення практичних занять та лабораторних робіт студентам слід пам'ятати про необхідність комплексного підходу, який властивий будь-якій аналітичній роботі.

Перш за все, треба проаналізувати наведену ситуацію; визначити, якої інформації не достає, сформулювати її (розрахувати на підставі заданої інформації; взяти дані з нормативної, додаткової, періодичної та іншої літератури; деякі дані прийняти на власний розсуд, але близько до реальної дійсності та ін.).

З урахуванням інформаційного забезпечення необхідно: визначитися з видом аналізу; сформулювати його мету та аналітичні задачі (на підставі переліку класичних задач економічного аналізу); вибрати та застосувати методи й прийоми для її вирішення.

На наступному етапі доцільно узагальнити результати аналітичних розрахунків у вигляді аналітичної таблиці, дотримуючись вимог ЄСКД щодо її оформлення. Якщо вона громіздка, слід її "розбити" на дві або більше аналітичних таблиць. Не слід забувати про необхідність досягнення наочності надання аналітичних матеріалів, використовуючи методи, які дозволяють її забезпечити.

На підставі узагальнень робляться висновки з аналізу, які витікають з усієї аналітичної роботи. Завершальним етапом аналізу є оцінка виявлених резервів підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання та розробка конкретних заходів щодо їх реалізації.

ТЕМА: ВИДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Імітаційна вправа 1

Опис ситуації наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Конкретні аналітичні функції

Варі-ант	Назва аналізу
1	2
1	Аналіз методичного забезпечення аналітичної роботи на підприємстві
2	Аналіз методичного забезпечення оцінки кредитоспроможності суб'єкта господарювання
3	Аналіз методичного забезпечення оцінки діяльності комерційних банків України
4	Аналіз темпів зростання внутрішнього валового продукту в Україні
5	Аналіз стану пенсійного забезпечення населення в Україні
6	Аналіз основних результатів діяльності народного господарства України за перше півріччя поточного року
7	Аналіз основних показників промисловості України
8	Аналіз впливу інфляційних процесів на показники діяльності суб'єкту господарювання
9	Аналіз ринку нерухомості у Дніпропетровську
10	Аналіз результатів приватизації у Дніпропетровській області
11	Аналіз виробничої та фінансово-господарської діяльності підприємств металургійного комплексу України за III квартал поточного року
12	Аналіз постачань продукції чорної металургії України до країн СНД
13	Аналіз динаміки цін на продукцію та послуги
14	Аналіз трудових показників спільного підприємства
15	Аналіз показників діяльності депозитного управління комерційного банку
16	Аналіз діяльності ВАТ "Нижньодніпровський трубопрокатний завод"
17	Аналіз світового ринку кольорових металів
18	Аналіз ринку сортопрокатної продукції

Продовження табл. 2.1

1	2
19	Аналіз цін на чорні та кольорові метали, який проводить Придніпровська товарна біржа
20	Аналіз попиту на фінансові послуги
21	Аналіз конкурентів аудиторської фірми
22	Аналіз цін на нафтопродукти на позабіржовому ринку
23	Аналіз ринкових можливостей ВАТ "Дніпроспецсталь"
24	Аналіз конкурентоспроможності підприємства (або банку)
25	Аналіз конкурентоспроможності продукції (послуг)
26	Аналіз сортаменту і асортименту продукції металургійного підприємства з повним циклом виробництва
27	Аналіз портфеля цінних паперів інвестора
28	Аналіз браку продукції
29	Аналіз собівартості продукції
30	Аналіз використання виробничих потужностей
31	Аналіз обсягів реалізованої продукції, робіт та послуг
32	Аналіз впливу факторів на зміну прибутку від реалізації продукції
33	Аналіз залишків готової нереалізованої продукції
34	Аналіз впливу чинників на зміну операційних витрат банку
35	Рейтингова оцінка діяльності комерційних банків України
36	Аналіз ритмічності виробництва або надання послуг
37	Аналіз впливу порушень в ритмі виробництва на показники діяльності підприємства
38	Аналіз валового прибутку страхової компанії
39	Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання
40	Факторний аналіз чистого прибутку підприємства

Постановка задачі

1. Визначити відповідно до індивідуального варіанту завдання, який наведено в таблиці 2.1, вид(и) заданого аналізу за відомими Вам ознаками.

3. ТЕМА: ЗАВДАННЯ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

3.1. Оцінка виконання завдання та зміни показників порівняно з планом у поточному аналізі

Імітаційна вправа 2

Вихідні дані наведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Вихідні дані

Показник	За планом	Фактично
1. Товарний випуск продукції, тис.т	1200	1140
2. Товарна продукція:		
а) у порівняльних цінах, тис.грн.;	120000	123400
б) у поточних цінах, тис.грн.;	---	136800
3. Обсяг реалізації, тис.т	1220	1171,2
4. Доход (виручка) від реалізації продукції, тис.грн.	122000	119560

Постановка задачі

1. Визначити показники, яких не вистачає.
2. Дати оцінку виконання плану виробництва й реалізації продукції.

Провести аналіз та зробити висновки.

3. Перелічити використані методи та прийоми аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Імітаційна вправа 3

Вихідні дані наведені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Вихідні дані

Показники	Фактично за минулий рік	За планом звітнього року	Фактично за звітний рік
1. Товарна продукція у порівняльних цінах, тис.грн	1854,0	1955,4	1968,2
2. Чисельність персоналу, людей	25	23	20
3. Середня заробітна плата, грн./місяць	360	380	400

Постановка задачі

1. Необхідно визначити показники, яких не вистачає.
2. Провести аналіз та зробити висновки.
3. Перелічити використані методи та прийоми аналізу та обґрунтувати їх вибір.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Імітаційна вправа 4

Опис ситуації наведено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Обсяг виробництва феросиліцію, тис.т

Назва сплаву	За планом	Фактично
Феросиліцій - 25%	19	26
Феросиліцій – 45%	48	54
Феросиліцій – 65%	36	30

Постановка задачі

1. Розрахувати показники, яких не вистачає.
2. Проаналізувати ситуацію. Зробити висновки з аналізу.
3. Перелічити застосовані засоби аналізу.

4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Імітаційна вправа 5

Вихідні дані наведені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Вихідні дані

Продукція	Кількість, тис.т		Ціна, дол.США/т	
	План	Звіт	План	Звіт
Сілікомарганець – 82%	30	20	400	390
Феромарганець – 76 %	50	48	400	420

Постановка задачі

1. Установити недостатню інформацію.
2. Провести аналіз та зробити висновки.
3. Обґрунтувати вибір методів та прийомів аналізу та перелічити їх.
4. Перелічити види проведеного аналізу.

Імітаційна вправа 6

Ціна продукції за планом складає 1000 грн./од., а за звітом – 1020 грн./од. Опис ситуації наведено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Вихідні дані

Показники	За планом	Фактично
Товарна продукція, тис.грн.	4950	4970
Доход (виручка) від реалізації продукції, тис.грн.	4940	4950

Постановка задачі

1. Розрахувати показники, яких не вистачає.
2. Проаналізувати ситуацію. Зробити висновки з аналізу.
3. Перелічити використані прийоми та методи аналізу та обґрунтувати їх вибір.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Імітаційна вправа 7

Вихідні дані наведені в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Вихідні дані

Показники	За планом	Фактично
Відвантажено продукції у натуральному вимірі, тис.од.	1500	1600
Ціна продукції, грн./од.	20	23
Собівартість виробництва реалізованої продукції, тис. грн.	2480	3700

Постановка задачі

1. Установити інформацію, якої не вистачає.
2. Проаналізувати ситуацію. Зробити висновки з аналізу.
3. Обґрунтувати вибір засобів аналізу та перелічити їх .
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Господарська ситуація 8

Опис ситуації надано в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Вихідні дані

Продукція	Обсяг виробництва, т		Ціна, дол.США/т	
	план	звіт	план	звіт
Прокат:				
Товстолистовий	3005	3000	370	375
Тонколистовий	2780	2670	285	280
Листовий	4105	4200	340	345

Постановка задачі

1. Визначити показники, яких не вистачає. Про наявність яких проблем свідчить надана інформація?
2. Виконати аналіз ситуації, опис якої наведено у таблиці 3.7. Зробити висновки з аналізу.

3. Перелічити використані прийоми та методи аналізу та обґрунтувати їх вибір.

4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

3.2. Аналіз динаміки показників у ретроспективному аналізі

Імітаційна вправа 9

Обсяг товарної продукції листопрокатного цеху в порівняльних цінах склав по роках, тис.грн.:

2000 р. – 1178,65;

2001 р. – 1190,28;

2002 р. – 1195,75;

2003 р. – 1191,74;

2004 р. – 1169,51.

Постановка задачі

- 1.Оцінити динаміку товарної продукції.
- 2.Визначити середньорічний темп зростання товарної продукції за допомогою середньгеометричної зваженої.
- 3.Зробити висновки з аналізу, перелічити методи та прийоми.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Конкретна ситуація 10

Опис ситуації наведено в таблиці 3.8.

Постановка задачі

- 1.Провести аналіз динаміки заробітної плати у галузях економіки.
- 2.Розв'язуючи аналітичну задачу, необхідно звернути увагу на співвідношення середніх заробітних плат у різних галузях економіки та зіставити їх з мінімальними заробітними платами та прожитковим мінімумом. Виявити проблему та визначити шляхи її вирішення.
- 3.Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Таблиця 3. 8

Вихідні дані

Показники	2000	2001	2002	2003	2004
1 Середня заробітна плата в галузях економіки, грн. :	230,13	311,08	376,38	462,27	607,97
у т.ч промисловість	304,59	411,55	485,01	591,15	763,26
сільське господарство	111,46	151,20	177,82	210,10	324,53
транспорт і зв'язок	340,38	480,19	572,50	685,00	858,12
освіта	156,27	223,95	267,41	345,00	460,67
охорона здоров'я	139,15	182,80	223,46	278,98	351,19
культура	116,40	160,91	219,06	277,39	348,22
наука	301,79	419,66	470,25	570,33	691,80
2 Мінімальний розмір заробітної плати, грн.	118,00	118,00	165,00	185,00	237,00
3 Прожитковий мінімум, грн	270,10	311,30	342,00	342,00	362,23

Конкретна ситуація 11

Вихідні дані наведені в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Обсяг продажу автомобільної електроніки (в млн. дол. США) за даними Economist Intelligence Unit (EIU)

Країна	2001	2002	2003	2004
1	2	3	4	5
Західна Європа	11750	14000	17500	18700
Японія	8800	12000	16500	18000
Північна Америка	13000	16000	21000	23500
Південна Корея	1400	2700	4550	5600
Тихоокеанський регіон (без Південної Кореї)	800	1550	2700	3500
Південна Америка та Східна Європа	1300	2400	4100	5200

Обсяг продажу супутникових навігаційних систем зростає з 1млрд.дол. США у 2001 року до 7,5 млрд. дол. США у 2004 року. Захопить ринок автомобілів і радарного обладнання для застереження зіткнення автомобілів.

Постановка задачі

1. Проаналізувати ситуацію, зробити висновки з аналізу. Забезпечити їх наочність.
2. Вказати використані методи та прийоми аналізу.
3. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Імітаційна вправа 12

Опис ситуації наведено в таблиці 3.10.

Таблиця 3. 10

Добування руд по гірничозбагачувальним комбінатам (ГЗК)

Показники	Місяць вересень	
	Попередній період	Поточний період
Залізна руда, всього, тис. т	3837,6	4662,7
у т.ч. по ГЗК:		
- Інгулецький	900	1070
- Центральний	210	350,1
- Південний	435,1	610
- Північний	458,5	645,5
- Рудник „Суха балка”	238,2	259,4
- Рудоуправління ім.Кірова	186,4	187,5
- Криворіжсталь	193	187,3
- Залізорудний комбінат	277	272,7
Полтавський ГЗК	348	671
Марганцева руда, всього, тис. т	287,5	298,7
у т.ч.:		
- Марганецький ГЗК	110,8	97,3
- Орджонікідзевський ГЗК	176,7	201,4

Постановка задачі

1. Проаналізувати ситуацію, зробити висновки з аналізу. Забезпечити їх наочність.
2. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
3. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Конкретна ситуація 13

Опис ситуації наведено в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11

Вихідні дані

Вид забезпечення	Сума, тис.грн.	
	Минулий період	Поточний період
1 Позики, гарантовані іншим банком	1261,8	420,2
2 Позики, гарантовані урядом України	120,0	100,0
3 Прострочені позики	291,8	506,7
4 Пролонговані позики	1804,1	2071,6
5 Сумнівні позики	136,4	28,5
6 Безнадійні позики	141,6	33,3

Постановка задачі

1. Розрахувати показники, яких не вистачає.
2. Проаналізувати ситуацію, виявити проблему, дати пропозиції щодо її вирішення.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Імітаційна вправа 14

Вихідні дані наведені в таблиці 3.12

Ціна на руду бразильського рудника "Ітабіра" на європейському ринку

Роки	Ціна, дол.США	Доля заліза в руді, %
1992	16,057	51,3
1993	13,183	50,2
1994	13,328	54,4
1995	12,220	52,0
1996	13,758	51,8
1997	16,016	52,0
1998	17,257	51,9
1999	14,859	52,8
2000	14,310	53,1
2001	13,754	54,0
2002	14,971	52,4
2003	15,480	53,6
2004	16,295	51,5

Постановка задачі

- 1.Визначити, які аналітичні показники підлягають розрахунку.
- 2.Обґрунтувати вибір методів та прийомів аналізу та використати їх.
- 3.Оцінити тенденцію розвитку.
- 4.Узагальнити результати аналізу, використовуючи електронну таблицю EXCEL.
- 5.Визначити потенційних користувачів розглянутої інформації.

Конкретна ситуація 15

Проаналізувати господарську ситуацію на підставі вихідних даних, наведених у таблиці 3.13.

Котирування акцій АТ Західенерго в минулому році, грн.

Показники	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень
Номінал акції	10	10	10	10	10
Ціна покупки	23,6	28,4	42,6	83,6	71,0
Ціна продажу	33,9	38,0	65,0	1.02,0	74,0
Ціна угоди	20,0	28,0	57,0	90,0	72,0

Постановка задачі

1. Виконати аналіз і зробити висновки.
2. Перерахувати використані засоби аналізу.
3. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

3.3. Використання графічних методів в економічному аналізі**Конкретна ситуація 16**

Ціни – 50 грн. та 40 грн. за одиницю продукції. Загальна сума постійних витрат (на весь об'єм виробництва продукції) складає 200 млн. грн. при вихідному об'ємі виробництва продукції у 10 тисяч одиниць. Перемінні витрати складають 25 грн. на одиницю продукції .

Постановка задачі

- 1.Визначити основні узагальнюючі показники розрахунковим методом і скласти аналітичну таблицю.
- 2.Побудувати графік беззбитковості і визначити критичний об'єм виробництва.
- 3.Дати прогноз узагальнюючих вартісних показників (графічним методом) при обсягах виробництва 15, 20, 25тис.одиниць.

Імітаційна вправа 17

Обсяг виробництва автомобілів дванадцятьма світовими гігантами автомобілебудування наведено у таблиці 3.14.

Таблиця 3.14

Виробництво автомобілів

Компанія	Країна-виробник	Кількість на рік, тис. шт.
General Motors	США	7000
Ford	США	5400
Toyota	Японія	4700
Volkswagen	Германія	3100
Nissan	Японія	3100
Fiat	Італія	2500
Peugeot-Citroen	Франція	2100
Honda	Японія	2000
Mitsubishi Motors	Японія	1900
Renault	Франція	1800
Mazda	Японія	1600
Chrysler	США	1500

Постановка задачі

1. Проаналізувати ситуацію.
2. Зробити висновки з аналізу та забезпечити їх наочність.
3. Перелічити використані прийоми та методи аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Конкретна ситуація 18

Опис ситуації наведено в таблицях 3.15, 3.16, де 1- товарна продукція; 2- реалізована продукція; 3- у тому числі сплачена банківськими засобами.

Таблиця 3.15

Реалізація електричної та теплової енергії за попередній період, тис. грн.

Показ- ники	Попередній період				
	Лютий	Квітень	Червень	Серпень	Жовтень
1	1981,8	3758,2	5015,3	6190,8	7403,1
2	1285,2	2597,0	3774,0	5138,7	6435,8
3	402,6	740,8	966,8	1209,8	1461,0

Таблиця 3.16

**Реалізація електричної та теплової енергії за попередній період, тис.
грн.**

Показ- ники	Поточний період				
	Лютий	Квітень	Червень	Серпень	Жовтень
1	1878,5	3495,9	4789,5	5884,9	7100
2	1310,8	2753,6	4027,5	5143,9	6300
3	310,6	584,4	796,5	1023,8	1200

Постановка задачі

1. Виконати аналіз, зробити висновки з аналізу. Забезпечити їх наочність.
2. Перелічити використані прийоми та методи аналізу.
3. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

3.4. Факторний аналіз узагальнюючих показників діяльності

Імітаційна вправа 19

Вихідні дані наведені в таблиці 3.17

Таблиця 3.17

Вихідні дані

Назва показників	Минулий період, звіт	Поточний період	
		план	звіт
Обсяг виробництва, тис. т	480	510	500
Середня ціна, грн./т	700	700	740
Собівартість продукції, грн./т	680	670	668
Позареалізаційні результати, тис. грн.	+ 2	+ 3	- 4

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Імітаційна вправа 20

Вихідні дані наведені в таблиці 3.18

Таблиця 3.18

Вихідні дані

Показники	План	Звіт
Тривалість плавки, годин	4	4,2
Маса садки, т	110	105
Вихід годного металу, %	90	91
Простої на капітальних ремонтах, доба	20	18
Простої на поточних ремонтах, доба	27	28
Гарячі простої", у % від календарного часу	4,8	6,0

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Імітаційна вправа 21

Вихідні дані наведені в таблиці 3.18

Таблиця 3.18

Вихідні дані

Продукція	Кількість, тис.т		Ціна, грн./т	
	база	звіт	база	звіт
1	2	3	4	5
Сілікомарганець	1100	1000	822	822
Марганцевистий шлак	90	100	284	280
Електрофлюси	58	60	710	720
Електродна маса	15	15	494	500

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.

2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

4. ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ

4.1. Призначення та мета ділової гри „Розар”

Призначенням даної гри є закріплення та поглиблення знань з теоретичної частини дисципліни "Економічний аналіз" та засвоєння комплексного підходу до вирішення аналітичних функцій (робіт).

Мета ділової гри "Розар" - придбання умінь виявлення взаємозв'язків і взаємозумовленості загальних (основних) і конкретних функцій менеджменту та опанування умінням колективної взаємодії у вирішенні аналітичних задач.

4.2. Характеристика ігрового комплексу

Під **характеристикою ігрового комплексу** розуміємо особливості структурних елементів моделі ділової гри, тобто моделей підсистеми управління (або суб'єкту), об'єкту менеджменту та зовнішнього середовища. **Модель підсистеми управління** (або суб'єкт управління) в діловій грі „Розар" - це спрощене надання складу реальних аналітичних підрозділів апарату управління суб'єктом господарювання - акціонерним товариством відкритого типу "Металургійний завод", - та аналітичних функцій, що вони виконують. Функціональна матриця та загальна модель суб'єкту внутрішнього економічного аналізу надаються керівником в процесі проведення ділової гри. Модель підсистеми управління даної гри включає також учасників ділової гри, правила гри, обов'язки і відповідальність учасників, інформаційну базу. Учасниками гри є студенти, які імітують діяльність або представляють інтереси конкретного структурного підрозділу або посадової особи. Учасниками гри також є представники зовнішнього середовища згідно з його моделлю. Розподіл

ролей здійснюється за бажанням або керівником гри (викладачем), або арбітром (студентом).

Правилами гри передбачається: використання однакових умовних позначень для конкретних аналітичних робіт, додержання визначеної їх кількості; занесення до функціональної матриці вже обговорених у команді і прийнятих результатів (тобто виправлення не припускаються). Умовні позначення наведені в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Умовні позначення

Символ	Значення
!	Вирішальний голос у колегіальному обговоренні запитання з правом затверджуючого підпису
Я	Одноособове вирішення
С	Узгодження запитання, візування документу
Т	Виконання даної конкретної функції управління (роботи, задачі)
П	Підготовка або допомога у виконанні даної конкретної задачі Управління
О	Організація виконання даної конкретної функції (задачі аналізу).
К	Контроль за виконанням
І	Одержання інформації з даного питання, щоб бути в курсі справи

Обов'язки учасників гри: попереднє вивчення інформаційного забезпечення, змісту та правил ділової гри, активна участь на протязі всього ігрового заняття.

Відповідальність несуть учасники гри за якісне та своєчасне виконання обов'язків згідно з розподілом ролей.

Інформаційне забезпечення ділової гри "Розар" складається з зовнішньої інформації - законодавчого, нормативного, методичного забезпечення (див. розділ 4.2), довідкової, періодичної та іншої інформації.

За **модель об'єкту управління** прийнято типовий металургійний завод з повним циклом виробництва. Цей суб'єкт господарювання є об'єктом, а його діяльність - предметом економічного аналізу.

Модель зовнішнього середовища у діловій грі "Розар" складена для відображення впливу зовнішнього середовища на склад аналітичних робіт та терміни їх виконання (на рівні суб'єкт господарювання України). До моделі входять: вищі органи керування господарством; законодавче, нормативно-інструктивне та методичне забезпечення аналітичної роботи в Україні; неформалізоване представлення впливу зовнішнього середовища, таке як внесення експертом (або арбітром гри) суттєвих змін (реорганізація) системи управління господарством, зміни у податковій системі, вступ України до країн ЄС та ін. Ці зміни викликають необхідність корегувати розподілені раніше аналітичні функції.

Зовнішні події зображуються у вигляді датчиків випадкових величин, які імітують певні імовірності реалізації організаційних засобів (наприклад, створення Міністерства металургії або вільної економічної зони "Придніпров'я").

4.3. Правила і порядок проведення ділової гри

Правила проведення гри містять:

- стадії, етапи і кроки ділової гри;
- форму взаємодії учасників на кожному етапі;
- реалізацію прийнятих ігрових рішень.

Ділова гра "Розар" має три стадії. Перша стадія підготовча: інструктаж учасників гри, розподіл ролей, робота з літературою, опанування матричним методом аналізу, консультації з викладачем - керівником гри, контроль готовності студентів до участі у діловій грі. Друга її стадія - власне гра згідно з порядком її проведення. Третя стадія - аналіз результатів, підготування висновків, розробка напрямів подальшого удосконалення ділової гри. на підставі пропозицій її учасників.

Стадія містить етапи (вони вказані для першої і третьої стадій гри вище), які складаються з кроків. Таким чином, процес гри або порядок її проведення - це загальна послідовність проведення гри, яка називається **робочим сценарієм**, ділової гри; він надається у вигляді блок-схеми або таблиці і регламентує час проведення (таблиця 4.2).

Таблиця 4.2

Робочій сценарій ділової гри "Розар" (для стадій 2 і 3)

Етап	Зміст етапу і кроку	Учасники ділової гри	Поточний час, год.-хв.		Тривалість, хвилин	Вид ТЗН
			4	5		
1	2	3	4	5	6	7
Стадія 2	Власне гра	Всі учасники	00-00	02-00	120	-
Етап 1	Визначення видів аналітичних робіт і участі у їх виконанні структурних підрозділів та посадових осіб	Всі учасники	00-00	01-00	60	Ігрова форма "функціональна матриця"
Крок 1	Визначення своєї участі у виконанні функції	Всі учасники	00-00	00-40	40	Класна дошка
Крок 2	Заповнення стовпчиків функціональної матриці на дошці	Всі учасники Керівник ділової гри	00-40	00-50	10	Класна дошка
Крок 3	Аналіз функціональної матриці по її рядках	Керівник ділової гри	00-50	01-00	10	Класна дошка

Продовження табл. 4.3

1	2	3	4	5	6	7
Етап 2	Визначення учасників виконання та їх конкретної участі в реалізації конкретної аналітичної функції	Керівник ділової гри	1-00	1-40	40	-
Крок 1	Розподіл аналітичних функцій між учасниками ДГ	Керівник ділової гри	1-00	1-10	10	-
Крок 2	Визначення участі посадових осіб в реалізації аналітичної функції	Всі учасники	1-10	1-20	10	-
Крок 3	Визначення участі структурних підрозділів ОСУ в реалізації аналітичної функції	Всі учасники	1-20	1-30	10	-
Крок 4	Заповнення рядків функціональної матриці на дошці	Всі учасники	1-30	1-40	10	Класна дошка

Продовження табл.4.3

1	2	3	4	5	6	7
Етап 3	Аналіз функціональної аналітичної матриці по рядках та висновки.	Всі учасники	1-40	2-00	20	Класна дошка
Крок 1	Оцінка аналітичної матриці. Висновки	Керівник ділової гри	1-40	1-50	10	Класна дошка
Крок 2	Підрахування кількості помилок. Підведення підсумків.	Арбітр або керівник ДГ	1-50	2-00	10	Класна дошка

4.4. Оцінка результатів діяльності учасників ділової гри

Дії учасників ділової гри "Розар" і прийняті ними рішення оцінюються наприкінці другого і третього етапів та в цілому по грі.

На другому етапі оцінці підлягає наявність зв'язку між функціями менеджменту. Кількість балів дорівнює 50. За несвоєчасне надання результатів нараховуються штрафні бали (1 бал - за кожну хвилину затримання та за кожну помилку).

На третьому етапі дається оцінка виконання конкретної аналітичної функції за такими ж умовами (50 балів за якісне прийняття рішення і своєчасне його надання; 1 бал знімається за кожну помилку і за 1 хвилину перебільшення терміну).

Загальні результати розраховуються сумуванням балів, які набрані на другому і третьому етапах. Максимальна кількість балів - 100. Оцінка "5^й" виставляється тим учасникам, які набрали 75 і більше балів; 50-60 балів відповідають оцінці "задовільно", 61-74 бали дорівнюють оцінці "добре". Учасники, які набрали менше 50 балів, повторно захищають свої стовпчик та рядок матриці (згідно з розподілом ролей в грі).

Інструкції учасникам ділової гри "Розар" даються по ходу гри і наведені в попередніх розділах .

5. ТЕМА: ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

5.1 Аналіз показників виробничо-господарської діяльності Імітаційна вправа 22*

Опис ситуації: підприємство колективної форми власності функціонує як закрите акціонерне товариство і виробляє сталеві труби. Показники його діяльності наведені в таблиці 5.1.

Таблиця 5.1

Техніко-економічні показники діяльності підприємства

Показники	1 рік	2 рік	3 рік
1. Обсяг виробництва труб сталевих, т.	154140	171700	175590
2. Товарна продукція в діючих цінах, тис.грн.	252874	262754	266066
3. Доход (виручка) від реалізації продукції, тис.грн.	252962	262754	259862
4. Собівартість продукції, тис.грн.	214986	254933	254915
5. Витрати металу, т	178340	197237	195800
6. Витрати палива, т.у.п.	23506	18000	15896
7. Витрати електроенергії, тис.квт·г	57414	9800	72036
8. Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн.	68900	69000	69840
9. Чисельність промислово-виробничого персоналу, осіб	1789	2343	2220
10. Середня заробітна плата, грн./мес.	440	463	486

* - імітаційна вправа розроблена Кравченко Т.В.

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.

3. Надати пропозиції щодо поліпшення операційної діяльності.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Імітаційна вправа 23

Опис ситуації надано в таблиці 5.2.

Таблиця 5.2

Сортамент прокату

Вид продукції	Обсяг виробництва, тис. т	
	План	Звіт
Заготовка для перекату	220	250
Штрипси лист	330	310
Жерсть чорнова	100	99
Сталь:		
- гарячекатана	25	20
- холоднокатана	30	35

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Імітаційна вправа 24

Опис ситуації надано в таблиці 5.3.

Таблиця 5.3

Показники роботи електросталеплавильної печі

Показники	База	Звіт
Тривалість плавки, годин	3,4	3,3
Середня маса плавки, т	106	110
Простої на капремонтах, доба	32	30
Простої на поточних ремонтах, доба	21	23
Гарячі простої, доба	100	130
Потужність трансформатора, МВА	60	60

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Імітаційна вправа 25

Опис ситуації надано в таблиці 5.4.

Таблиця 5.4

Показники роботи конвертера

Показники	План	Звіт
Місткість конвертера, т	100	100
Календарний час роботи, доба	365	365
Капітальний ремонт, доба	11	17
Холодний ремонт, доба	5,3	5,6
Резервний час, доба	3,7	3,4
Гарячі простої, доба	20	26
Виписка сталі, тис. т	1050	1000

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Імітаційна вправа 26

Тривалість плавки 30 та 40 хвилин відповідно по плану і звіту. Вихід годного 0,91 та 0,90. Маса садки 245 та 250 т. Виконати факторний аналіз узагальнюючого показника, вказав використані прийоми та методи аналізу. Надати характеристику проведеного аналізу за видами.

Конкретна ситуація 27

Опис ситуації наведено в таблиці 5.5.

Таблиця 5.5

Випуск продукції, %

Період	I декада		II декада		III декада	
	план	звіт	план	звіт	план	звіт
I квартал	30,3	24,2	37,2	42,8	32,5	33,0
II квартал	32,5	28,4	33,5	47,8	34,0	23,8
III квартал	33,7	25,6	31,6	29,9	34,7	44,5
IV квартал	32,5	23,6	32,9	38,4	38,6	38,0

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Конкретна ситуація 28

Опис ситуації наведено в таблиці 5.6.

Таблиця 5.6

Обсяг виробництва продукції

Сорт	Ціна за одиницю продукції, грн.	Обсяг виробництва, тис.т	
		план	звіт
Перший	110	777	778,3
Другий	82	17	8,3
Третій	74	2	1,6

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Конкретна ситуація 29

Вихідні дані наведені в таблиці 5.7.

Таблиця 5.7

Випуск продукції, тис.т

Декади	План	Звіт
I	1000 000	95 000
II	1000 000	98 000
III	90 000	93 000

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

4.2 Аналіз валових витрат та використання ресурсів

Конкретна ситуація 30*

Вихідні дані наведені в таблицях 5.8 та 5.9.

Таблиця 5.8

Вихідні дані

Найменування статей витрат	По плану		По звіту	
	На одну тону		На весь випуск	
	Кількість, т/т	Ціна, грн./ т	Кількість, т/т	Сума, грн.
1	2	3	4	5
1. Сировина й основні матеріали				
Сталь вуглецева	1,078	580,00	6550,85	3734038,15
Давальницький метал				
Усього сировини й основних матеріалів	1,078	580,00	6550,85	3734038,15
2. Відходи (-)				
Кінці й обрізки габаритні	0,031	128,43	201,65	25898,15

Продовження табл.5.8

1	2	3	4	5
Відходи, що підлягають реалізації	0,005	505,00	33,30	17151,35
Заготівка з відходів	0,004	116,33	11,10	1291,30
Чад	0,024	0,00	151,70	0,00
Стружка вуглецева	0,014	118,84	90,65	10772,55
Усього відходів (-)	0,078	111,41	488,40	55113,35
3. Разом задано за винятком відходів	1,000	616,60	6062,45	3678924,80
4. Додаткові матеріали				
5. Витрати по переділу, на освоєння виробництва				934342,3
6. Утрати від браку				
7.Травлення й термообробка				
8.Незавершене виробництво				
9. Виробнича собівартість виготовлених труб	1,000	727,56	6062,45	4613267,10
Обсяг виробництва, тис. т	6438		6062,45	

Таблиця 5.9

Витрати по переділу, на освоєння виробництва

Найменування статей витрат	По плану		По звіту	
	На одну тону		На весь випуск	
	Кількість	Сума, грн.	Кількість	Сума, грн.
1	2	3	4	5
5.1. Паливо				
Газ природній, 1000 куб. м	0,028	8,14	146,15	42474,15

Продовження табл.5.9

1	2	3	4	5
Мазут, т				
Інші, т				
Разом в умовному	?	8,14	?	42474,15
5.2. Енергетичні витрати				
Електроенергія, КВт*год	0,561	50,49	3679,65	331168,50
Пара, МГкал	0,021	0,60	133,20	3864,65
Вода, куб. м	0,075	5,83	451,40	35079,70
Вода свіжа, куб. м	0,010	1,11	66,60	7422,20
Вода гідравлічна, куб. м				
Повітря, 1000 куб. м	0,140	1,66	921,30	10913,15
Разом енергетичних витрат		59,69		388448,20
5.3. Заробітна плата робітників цеху		39,20		252889,45
5.4. Відрахування на соціальне страхування		14,52		93569,10
5.5. Змінне обладнання		3,75		24703,05
5.6. Допоміжні матеріали				
5.7. Ремонт і утримання основних засобів		15,00		96834,55
5.8. Амортизація основних засобів		5,31		34089,95
5.9. Робота транспортних цехів заводу		0,20		1333,85
5.10. Інші витрати по переділу				
В т.ч. охорона праці				
Разом витрати по переділу		145,81		934342,30

* - імітаційна вправа розроблена Кравченко Т.В.

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Імітаційна вправа 31

Операційні витрати комерційного банку наведені в таблиці 5.10.

Таблиця 5.10

Витрати банку

Статті витрат	Сума, тис. грн	
	Попередній період	Поточний період
1 Сплачені відсотки:		
- за рахунками клієнтів	35,65	-
- за депозитами підприємств	327,28	450,96
- за вкладками фізичних осіб	180,36	246,14
- по позику та депозитам	400,47	500,26
2 Сплачені комісійні за послуги	11,82	19,56
3 Витрачено за операціями	2,83	8,111
4 Витрати на обслуговування	-	-
5 Витрати на маркетинг та рекламу	3,17	8,65
6 Витрати на утримання підрозділів банку, у т.ч. оплата праці	130,96 45,54	270,18 90,29

Доходи банку відповідно 1206,44 та 1877,0 тис. грн.. у попередньому та поточному кварталах.

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Конкретна ситуація 32

Вихідні дані наведені в таблиці 5.11.

Таблиця 5.11

Трудові показники підприємства

Показники	Поперед- ній рік	Поточний період	
		план	звіт
1. Товарна продукція, млн.грн.	630,8	651,0	656,6
2. Чисельність промислово-виробничого персоналу (ПВП), людин в т.ч.	19769	19498	19585
робітники	16794	16615	16647
учні	122	120	118
керівники і фахівці	1835	1829	1823
службовці	501	423	483
молодший обслуговуючий персонал	446	425	442
працівники охорони	71	86	72
3. Чисельність непромислового персоналу (НП), людин	2054	2141	2014
4. Загальне число відпрацьованих усіма робітниками за рік людиноднів	3983,5	3959,3	3953,7
5. Загальне число відпрацьованих усіма робітниками за рік людиночасів	31230,9	31080,5	30997,0
6. Фонд оплати праці (ФОП) ПВП, , тис.грн.			
у т.ч. по категоріям	39343,7	39658,8	39796,6
робітники	34461,3	34775,0	34869,0
учні	78,0	78,5	79,0
керівники і фахівці	3717,0	3766,3	3733,7
службовці	530,4	530,4	605,9
молодший обслуговуючий персонал	493,0	412,1	427,8
працівники охорони	104,0	96,5	81,2
7. ФОП НП, тис.грн.	2209,3	2180,5	2119,4
8. ФОП усього персоналу, тис.грн.	41553,0	41839,3	41916,0

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Конкретна ситуація 33

Вихідні дані наведено в таблиці 5.12.

Таблиця 5.12

Вихідні дані

Показник	За минулий рік	За звітний рік
Чисельність ПВП	20380	21420
Прийнято на роботу	5380	4980
Звільнено з роботи	3960	3840
у т.ч.:		
- звільнились за власним бажанням	2800	2840
- звільнено за прогули	-	-
з інших причин	1160	1000

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Конкретна ситуація 34

Вихідні дані наведено в таблиці 5.13.

Таблиця 5.13

Вихідні дані

Показник	План	Звіт
Обсяг виробництва метала, т.	24600	24825
Число робочих, чол.	1086	1078
у т.ч. основних	575	620
Середня заробітна плата, грн./чол	500	520

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Конкретна ситуація 35

Вихідні дані наведено в таблиці 5.14.

Таблиця 5.14

Вихідні дані

Показники	Попередній період	Поточний період
1. Фонд заробітної плати, тис. грн.	240	300
2. Чисельність ПВП, чол.	100	95
3. Обсяг виробництва, тис. грн.	1560	1550
4. Індекс інфляції загальний, дол.од.	1,0	1,10
5 Індекс інфляції споживчих товарів, дол.од.	1,0	1,08

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Конкретна ситуація 35

Вихідні дані наведено в таблиці 5.15.

Таблиця 5.15

Вихідні дані

Показники	План	Звіт
1. Кількість, чол.: робочі	40	42
керівники	5	6
спеціалісти	2	2
службовці	3	1
2. Обсяг виробництва продукції, тис. грн.	500	550
3. Середня заробітна плата грн./чол.	400	550
4. Індекс інфляції , дол.од.	1,0	1,1

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Виконати аналіз і зробити висновки.
3. Перелічити застосовані методи та прийоми економічного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

5.3 Аналіз показників прибутковості

Господарська ситуація 36

Вихідні дані наведено у таблиці 5.16.

Таблиця 5.16

Вихідні дані, тис. грн.

Показники	Базовий рік	Звітний рік
Середньорічний розмір капіталу – всього	30600	34000
- у тому числі власний капітал	24000	27050
Фінансовий результат діяльності до оподаткування	6200	6500
Чистий прибуток	4500	4720
Фінансовий результат від операційної діяльності	6980	7000
Доход (виручка) від реалізації основної товарної продукції (без ПДВ, акцизного збору)	26180	27900
Собівартість реалізованої продукції	20100	22200
Операційні витрати – всього по підприємству	21840	23400
- у тому числі на виробництво, збут реалізованої продукції та управління	19800	21200
Витрати діяльності без урахування податку на прибуток	24100	27080

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. На підставі наведених та розрахованих даних провести аналіз рентабельності діяльності підприємства за базовий та звітний роки та зробити висновки.

3. Перелічити використані засоби аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Господарська ситуація 37

В таблиці 5.17 наведені планові та звітні фінансові показники діяльності підприємства.

Таблиця 5.17

Фінансові показники діяльності підприємства, тис.грн.

Показники	План	Звіт
Доход (виручка) від реалізації основної товарної продукції без ПДВ та акцизного збору	28100	27900
Операційні витрати на виробництво, збут реалізованої продукції та управління	20130	21200
Інші операційні доходи	670	1470
Інші операційні витрати (не пов'язані з випуском і збутом товарної продукції)	420	2200
Фінансові доходи	560	600
Фінансові витрати	360	420
Інші доходи	480	340
Інші витрати	500	380

Постановка задачі

1. Визначити інформацію, якої не вистачає.
2. Провести факторний аналіз прибутку підприємства за плановий та звітний роки. Зробити висновки з аналізу.
3. Обґрунтувати вибір прийомів та методів аналізу, перелічити їх.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Конкретна ситуація 38

У таблиці 5.18 за даними річного звіту наведені значення показників прибутку підприємства.

Крім цього, підприємство використовує свій прибуток на:

- а) виробничо-технічний розвиток – 38,2% від суми чистого прибутку для використання за бізнес-планом та за звітний рік;

Таблиця 5.18

Значення показників прибутку підприємства, тис.грн.

Показники	План	Факт
Нерозподілений прибуток на початок звітнього року	2040	1740
У тому числі невикористаний прибуток	350	350
Фінансовий результат до оподаткування за звітний рік	8400	6110
Нерозподілений прибуток на кінець звітнього року	3050	2000
У тому числі невикористаний прибуток	410	430

б) соціальний розвиток – 11,0% та 7,5% від суми чистого прибутку для використання за бізнес-планом та фактично за звітний рік відповідно;

в) матеріальне заохочення – 9,1% та 12,0% від суми чистого прибутку для використання за бізнес-планом та фактично за звітний рік відповідно;

г) виплату дивідендів – 19,1% та 20,8% від суми чистого прибутку для використання за бізнес-планом та фактично за звітний рік відповідно;

д) відрахування до резервного капіталу – 7,3% та 10,2% від суми чистого прибутку для використання за бізнес-планом та фактично за звітний рік відповідно;

е) приріст нормативу власних оборотних коштів – 7,3% від суми чистого прибутку тільки за бізнес-планом;

є) інші витрати - 8% та 11,3% від суми чистого прибутку для використання за бізнес-планом та фактично за звітний рік відповідно;

Постановка завдання

1. Про що свідчить наведена інформація? Визначити інформацію, якої не вистачає.

2. Провести аналіз ситуації та виявіть причини, які можуть привести до штучного заниження валових доходів і завищення валових витрат. Зробити висновки.

3. Перелічити використані прийоми та методи аналізу.

4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

5.4 Аналіз фінансового стану суб'єкта господарювання

Господарська ситуація 39

В таблиці 5.19 надані дані бухгалтерського балансу підприємства.

Таблиця 5.19

Баланс підприємства, тис.грн.

Статті балансу	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
АКТИВ			
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	3000	3100
первісна вартість	011	3300	3500
(знос)	012	(300)	(400)
Незавершене будівництво	020	12000	21000
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	5000	25700
первісна вартість	031	10000	32000
(знос)	032	(5000)	(6300)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються згідно участі в капіталі інших підприємств	040	1100	1000
інші фінансові інвестиції	045	200	100
Довгострокова дебіторська заборгованість	050		
Відстрочені податкові активи	060		30
Інші необоротні активи	070		
Усього за розділом I	080	21300	50930
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	4000	4500
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110		
незавершене виробництво	120	100	600
готова продукція	130	200	780
товари	140	13000	13600
Векселі одержані	150	1500	1700

Продовження табл.5.19

1	2	3	4
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	3000	3200
первісна вартість	161	3400	3600
(резерв сумнівних боргів)	162	(400)	(400)
Дебіторська заборгованість по рахунках:			
з бюджетом	170	70	
по авансах виданих	180	350	120
по нарахованих доходах	190		
по внутрішніх розрахунках	200		
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	200	30
Поточні фінансові інвестиції	220	500	200
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	700	2010
в іноземній валюті	240	1200	50
Інші оборотні активи	250	100	
Усього за розділом II	260	24920	27190
III. Витрати майбутніх періодів	270	500	700
Баланс	280	46720	78820
ПАСИВ			
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	36000	38300
Пайовий капітал	310		
Додатковий вкладений капітал	320	2000	2000
Інший додатковий капітал	330		26290
Резервний капітал	340	500	700
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	20	100
Неоплачений капітал	360	(300)	(100)
Вилучений капітал	370	(200)	(100)
Усього за розділом I	380	38020	67190
II. Забезпечення майбутніх витрат та платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	100	60
Інші забезпечення	410	20	
Цільове фінансування	420	100	
Усього за розділом II	430	220	
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	2000	2500

Продовження табл.5.19

1	2	3	4
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450		
Відстрочені податкові зобов'язання	460		500
Інші довгострокові зобов'язання	470	200	
Усього за розділом III	480	2200	3000
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	1200	1900
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	200	200
Векселі видані	520	600	1300
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	2500	2250
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	500	1100
з бюджетом	550	100	200
з позабюджетних платежів	560	30	40
зі страхування	570	70	30
з оплати праці	580	180	100
з учасниками	590	300	350
із внутрішніх розрахунків	600		
Інші поточні зобов'язання	610	100	
Усього за розділом IV	620	5780	7470
V. Доходи майбутніх періодів	630	500	1100
Баланс	640	46720	78820

Постановка задачі

1. За даними бухгалтерського балансу підприємства дати оцінку майнового стану підприємства на початок і кінець звітного періоду.
2. Розрахувати необхідні показники.
3. Висновки обґрунтувати, спираючись на відповідні показники балансу.
4. Які допоміжні джерела і показники можна використати для вивчення загального майнового стану підприємства?
5. Перелічити використані прийоми і методи проведеного аналізу.
6. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Господарська ситуація 40

Опис ситуації надано в таблиці 5.19.

Постановка задачі

1. Розрахувати показники, яких не вистачає для проведення аналізу коштів підприємства і джерел їх виникнення.
2. Скласти таблицю порівняльного аналітичного балансу.
3. За результатами аналізу зробити висновки.
4. Обґрунтувати вибір використаних прийомів і методів аналізу.
5. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Господарська ситуація 41

Опис ситуації надано в таблиці 5.19.

Постановка завдання

1. За даними балансу підприємства розрахувати показники для проведення аналізу джерел формування активів підприємства.
1. Провести аналіз ситуації. Зробити висновки.
2. Перелічити використані прийоми і методи аналізу.
3. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Господарська ситуація 42

Опис ситуації надано в таблиці 5.19.

Постановка задачі

1. Розрахувати показники для проведення аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства.
2. Провести аналіз. Зробити висновки.
3. Дати оцінку майбутньої платоспроможності підприємства.
4. Перелічити використані прийоми і методи проведеного аналізу.
5. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Господарська ситуація 43

Опис ситуації надано в таблиці 5.19.

Постановка задачі

1. Проаналізувати дебіторську і кредиторську заборгованість підприємства. Розрахувати необхідні показники.
2. Про які проблеми свідчить надана інформація і чи достатньо її для проведення аналізу? Зробити висновки.
3. Перелічити використані прийоми і методи аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Господарська ситуація 44

Опис ситуації надано в таблицях 5.19, 5.20.

Таблиця 5.20

Додаткові дані для розрахунку показників оборотності оборотних коштів

Показник	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1. Доход (виручка) від реалізації продукції, тис.грн.	580000	630000
2. Кількість днів періоду, що аналізується	360	360
3. Одноденна виручка, тис.грн	300	390
4. Середній залишок оборотних коштів, тис.грн.	25000	26055

Постановка задачі

1. Розрахувати показники для проведення аналізу оборотності оборотних коштів.
2. Провести аналіз, за результатами якого зробити висновки.
3. Перелічити використані прийоми і методи проведеного аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

5.5. Аналіз показників зовнішньоекономічної діяльності

Господарська ситуація 45

Динаміка експорту плоского гарячекатаного прокату із заліза і нелегованої сталі шириною більше за 600 мм на момент початку дослідження наведена в таблиці 5.21.

Таблиця 5.21

Експорт плоского прокату, млн. дол.США

Країни	Перший рік		Другий рік		9 місяців третього року	
	тис. тон	млн.дол. США	тис. тон	млн.дол. США	тис.тон	млн.дол. США
У Індію	17,8	67,2	6,5	25,0	16,5	61,6
У Таїланд	78,0	335,6	160,7	695,6	48,1	207,0

Постановка задачі

1. Про наявність якої проблеми свідчить приведена інформація?
2. Проаналізувати ситуацію. Зробити висновки аналізу.
3. Обґрунтувати вибір методів і прийомів аналізу і вказати їх.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Господарська ситуація 46

Фактична інформація про експортну діяльність України наведена в таблиці 5.22.

Таблиця 5.22

Обсяг експорту, млн. дол. США

Країна	Минулий рік	Поточний рік
1	2	3
Росія	8781,5	6936,6
Китай	793,5	1125,9
Білорусь	769,3	864,2
Туреччина	453,7	728,1
Німеччина	493,5	687,1
Італія	380,4	444,0
США	444,7	443,3
Польща	366,8	418,1

Продовження табл.5.22

1	2	3
Угорщина	363,6	362,6
Молдова	267,2	325,6
Словенія	239,7	302,3
Туркменістан	205,0	180,0
Румунія	168,0	82,8
Інші країни	4845,7	6069,7

Постановка задачі

1. Розрахувати показники, яких не вистачає.
2. Проаналізувати ситуацію. Зробити висновки з аналізу.
3. Обґрунтувати і вказати вибір методів і прийомів аналізу.
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

Господарська ситуація 47

Динаміка товарного експорту за основними галузями промисловості надана в таблиці 5.23.

Таблиця 5.23

Обсяг товарного експорту, млн. дол. США

Галузь	Звітний рік	За шість місяців звітного року	За шість місяців поточного року
Машинобудівна	2328,7	1182,9	1119,13
Металургійна	6753,9	3483,5	3196,4
Хімічна	1506,6	820,6	677,3
Легка	774,9	372,3	384,2
Деревообробна	19,8	6,5	10,2
Сільськогосподарська	11,4	7,2	8,4

Постановка задачі

1. Указати відсутню інформацію. Розрахувати показники, яких не вистачає.
2. Проаналізувати ситуацію, зробити висновки з аналізу.
3. Вказати використані прийоми і методи аналізу.
4. Дати характеристику проведеного аналізу за ознаками.

Господарська ситуація 48

Динаміка зовнішньої торгівлі товарами і послугами між Україною і Естонією надана в таблиці 5.24.

**Обсяг зовнішньої торгівлі товарами і послугами між Україною і
Естонією, млн. дол. США**

Показник	Перший рік	Другий рік	Третій рік	Четвертий рік	П'ятий рік	Перше півріччя п'ятого року
Експорт	46,2	54,8	48,7	58,4	59,7	37,85
Імпорт	75,8	102,7	62,1	50,7	71,7	23,35

Постановка задачі

1. З використанням наведеної інформації розрахувати показники, яких не вистачає для проведення аналізу.
2. Провести аналіз ситуації. Виявити тенденції в розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Зробити висновки.
3. Перелічити використані прийоми та методи аналізу
4. Класифікувати проведений аналіз за ознаками.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- 1.Экономический анализ. Под ред. Баканова М.И., Шеремета А.Д.- М: ФиС,2001.-656с.
- 2.Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. -Минск: ООО Новое знание, 2003.-598с.
- 3.Економічний аналіз. Під ред. акад. НАНУ Чумаченко М.Г.- К.:КНЕУ,2003.-556с.
- 4.Івахненко В.М., Горбатов М.І., Львовчкін В.С. Економічний аналіз. Київ: КНЕУ, 1999.-176с.
- 5.Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства. Київ: КНЕУ, 1999.-132с.
- 6.Юзов О.В., Седых А.М. Анализ производственно-хозяйственной деятельности металлургических предприятий .-М.: МИСиС, 2002.-360с.

7. Техничко-економическіе расчеты по организации, планированию и управлению металлургическим предприятием. Под ред. Иванова И.Н.- М.: Металлургия,1993.-443 с.

8. Шпанковська Н.Г., Мушнікова С.А. Робоча програма, методичні вказівки і контрольні завдання з дисципліни “Економічний аналіз”. - Дніпропетровськ: НМетАУ,2001.-100с.

9. Шпанковська Н.Г., Петров В.М., Мушнікова С.А. Економічний аналіз. Частина І. Теорія економічного аналізу.-Дніпропетровськ: ІПК МК,2000.-100с.

10. Шпанковська Н.Г., Петров В.М., Мушнікова С.А. Наукові основи економічного аналізу.-Дніпропетровськ: НМетАУ,2002.-54с.

11. Шпанковська Н.Г., Пономаренко В.А., Ніколаєв В.Н. Методи активного навчання. Методичні рекомендації для викладачів, аспірантів та магістрів. Частина 2. Розробка та використання конкретних ситуацій, виробничих задач, ділових та технологічних ігор у навчальному процесі. – Дніпропетровськ: НМетАУ,2001-46с.

12. Шпанковская Н.Г. Методические указания по разбору и анализу конкретной ситуации «Распределение прав и обязанностей в аппарате управления металлургическим предприятием» (для студентов всех специальностей).- Днепропетровск: ДМетИ, 1984.-12с.

13. Шпанковская Н.Г., Костанецкий В.В. Конкретные ситуации для мастеров. – Никополь: НЗФ, 1989.-16с.